

Slovo k povzbuzení na pátek 19. března 2021, na slavnost sv. Josefa
Biblická čtení: 2Sam 7,4-5a.12-14a.16; Ž 89; Řím 4,13.16-18.22; Mt 1,16.18-21.24a

Milé sestry, milí bratři,

letošní slavnost svatého Josefa, snoubence Panny Marie a Strážce Jezu Krista, se nese v duchu stále nekončící pandemie, vysokých počtů nakažených, nemocných a umírajících, plných nemocnic, přepracovanosti obětavých zdravotníků, nebezpečí, frustrace, strachu, bolesti. Na mnohé – zejména na nemocné, vyčerpané, opuštěné, krachující, chudé či na děti – dopadá celá nynější situace stále bolestivěji. A tak zkusme všichni společně, podobně jako před rokem na začátku pandemie, opět pohledět na krásnou postavu svatého Josefa s pokornou otázkou, co nám může do nynější doby říci, čím nás může povzbudit. Zvláště když papež František svým apoštolským listem *Patris corde* vyhlásil letošní rok Rokem svatého Josefa... Z Nového zákona nám sice není známé žádné jeho slovo, ale přesto o svatém Josefovi víme leccos již ze samotného evangelia, především podle Matoušova a Lukášova sepsání, a leccos můžeme opatrně doplnit také z nebiblických spisů, z posvátné tradice, především ze starobylého apokryfního (nekanonického) takzvaného Protoevangelia Jakubova (je to spis, postupně skládaný od 2. do 5. století, který se především snaží nebiblicky rozvyprávět podrobnosti kolem události vtělení Pána Ježíše).

Víme tedy, že Josef byl mužem spravedlivým, tesařem z Davidova rodu, byl zasnouben s pannou jménem Maria. Tu pak, když se ještě před tím, než spolu začali žít, ukázalo, že z Ducha svatého počala Dítě, na vnuknutí anděla vzal k sobě a stal se jejich ochráncem. Spolu s Marií se stal lidským vychovatelem a ochráncem Dítěte, Ježíše Krista. Můžeme opatrně (právě na základě Protoevangelia Jakubova) doplnit, že když byl zasnouben s Pannou, byl už starším vdovcem a měl již odrostlé syny, že mu Pannu vybral sám Boží los a on že Marii přijal za svou snoubenku přímo z jeruzalémského chrámu, kam byla svými rodiči Jáchymem a Annou dána na výchovu.

V každém případě stojí před námi svatý Josef jako ten, kterému byl svěřen do opatrování Pán Ježíš, vtělený Boží Syn v podobě malého křehkého dítěte. V tom je a zůstane Josef navždy jedinečný, protože Boží Syn takto už podruhé na zem nepřijde. Díky této své jedinečnosti je zároveň ochráncem i vzorem nás všech, s Kristem nějak spojených.

Ochráncem proto, že je stále tajemným nebeským ochráncem pozemského křehkého Krista, ne samozřejmě ve smyslu Ježíšova Božství, ale ve smyslu ochránce jeho tajemných křehkých přítomností ve světě, v našich srdcích, v našich životech, v našich rukách, v našem lidském světě. Proto je svatý Josef, Strážce Jezu Krista, odnepaměti také jako mocný přímluvce a nebeský ochránce vzýván; nejen jako Ochránce všeobecné církve (což je další z jeho titulů, který mu přiřkl roku 1870 papež Pius IX.) či jako patron všech pracujících, ale také jako patron nás všech, zvláště pak umírajících, patron šťastné hodiny smrti. Však mu také mezi všemi svatými přísluší *protodouleia* („prvoúcta“).

Svatý Josef je i vzorem pro každého z nás. Právě nám, lidem, přeci byl také svěřen Kristus, tajemně, v podobě našeho křesťanství, naší víry, naděje a lásky. I naším úkolem je proto křesťanskou víru na jednu stranu opatrovat jako malé křehké dítě, na druhou stranu ji nechat růst a nechat se jí vést. Skoro by se chtělo říci, že i my se z „pěstounů“, „ochránců“ a „strážců“ Krista se máme stále více stávat jeho „učedníky“ a „apoštoly“.

Tak tomu totiž nějak bylo i u svatého Josefa. Až půvabně tento jeho postupný přerod od ochránce k učedníkovi ilustrují jiná, mladší a často poněkud bizarní takzvaná evangelia Ježíšova dětství (to opět nejsou biblická evangelia, ale jsou to další starokřesťanské spisy snažící se rozvyprávět, jak to asi vypadalo v Nazaretě v době Ježíšova dětství). V nich najdeme sice až roztodivné scény, jak se malý Ježíš začíná Josefovi všemožně vymezovat, jasně mu ukazuje, že Josef má poslouchat jeho a ne naopak, protože on je přeci Boží Syn. Jak přesně to bylo ve skutečnosti, sice nevíme (kanonická evangelia Nového zákona celé Ježíšovo

dětství nechávají zahaleno tajemstvím), ale v jednom mají tyto apokryfní spisy patrně pravdu: Svatý Josef se musel postupně přerodit z Ježíšova otčima v jeho učedníka. Nic bližšího o podobě tohoto přerodu nevíme, možná byl jen docela zahalený, odehrávající se jen v Josefově srdci, ale že nastal, můžeme být přesvědčeni, i kdyby žádné apokryfy o tom nemluvily.

I v našem případě má jít pochopitelně o proces duchovního zrání, obě jeho „polohy“ by měly být nedílnými součástmi celého našeho duchovního života. Máme být ochránci a strážci své víry, když je kupříkladu nějak ohrožena, musíme být vždy a stále více jejími věrnými učedníky, těmi, kteří svou víru – Pána Ježíše ve svém životě – nechávají růst, nechávají se jí, Jím táhnout. Možná právě zvláště pro tuto přetěžkou dobu nám byla křesťanská víra svěřena, abychom jí pomáhali svému okolí přežít, abychom jim nějak zprostředkovali Boží Kristovu blízkost. Protože je Bůh, je Kristus, byl nám lidem svěřen, je všem blízko, chce nás vést a je také věčnost.

Doba, ve které se nyní nacházíme, není ani trochu apokryfní, je zcela reálná. Kéž bychom zvláště v ní stále toužili být více učedníky než ochránci Krista, kéž bychom se nyní především nechali se vést vírou, nadějí a láskou; abychom ukazovali na Boha, který je, abychom dávali (anebo aspoň nebrali) naději, abychom milovali. Přičemž především láska nesmí zůstat jen pouhým slovem, ale musí být vždy i činem, musí vytrvat, i když už je to někdy velmi těžké. Musí být činem podle aktuální potřeby světa kolem nás a možností každého z nás. Ostatně právě takového – muže činu, ne slov – nám svatého Josefa představuje evangelium...